

Številka: **007-12/2020**

Datum: **16.12.2020**

Na osnovi Zakona o knjižničarstvu (Uradni list RS, št. 87/01, 96/02 – ZUJIK in 92/15), Zakona o državni statistiki (Uradni list RS, št. 45/95 in 9/01) in Sklepa o ustanovitvi javnega zavoda Narodna in univerzitetna knjižnica (Uradni list RS, št. 46/03, 85/08 in 30/19) je ravnatelj Narodne in univerzitetne knjižnice dne 16. 12. 2020 sprejel

PRAVILNIK O STATISTIČNIH MERITVAH KNJIŽNIC

1. člen

(vsebina pravilnika)

Ta pravilnik ureja obseg in vrsto podatkov, postopke zbiranja, preverjanja, objave in dostopnosti statističnih podatkov o delu knjižnic ter določa poročevalska obdobja, pristojnosti in odgovornosti posameznih udeležencev v statističnih meritvah (opazovanjih).

2. člen

(namen in uporaba knjižnične statistike)

Knjižnična statistika je eno od orodij za spremljanje in ugotavljanje uspešnosti delovanja knjižnic ter trendov v njihovem razvoju. Zbrani podatki služijo knjižnicam pri načrtovanju, vrednotenju ter predstavljanju svoje dejavnosti, odločevalcem in drugim deležnikom pa pri presojanju učinkovitosti, smotrnosti ter koristnosti vlaganj v izvajanje javne službe v knjižničarstvu.

Potencialni uporabniki knjižnične statistike so vodje knjižnic in drugi zaposleni v knjižnicah, oblikovalci politik na področju družbenih dejavnosti in financerji javne službe v knjižničarstvu, uporabniki knjižnic, raziskovalci, mediji ter širša javnost.

3. člen

(kakovost knjižnične statistike)

Vrednost in uporabnost knjižnične statistike temeljita na točnosti, zanesljivosti, veljavnosti in primerljivosti zbranih podatkov. Predpogoj za kakovostne statistične podatke so usklajenost pri opredelitvah in postopkih (metodologiji) zbiranja podatkov ter popolnost in pravočasnost njihovega zbiranja. Kakovost knjižnične statistike je odvisna tudi od pravilnega ter pravočasnega posredovanja podatkov posamezne poročevalske enote in od skrbnega preverjanja zbranih podatkov, s katerim se odkrijejo morebitne napake oziroma nepopolni podatki.

4. člen

(primerljivost knjižnične statistike)

Primerljivost knjižnične statistike na regionalni in mednarodni ravni ter časovno zagotavlja uporaba enakih metod zbiranja podatkov ter enotnih opredelitev posameznih statističnih enot in statističnih spremenljivk. Za zagotovitev primerljivosti rezultatov statističnih meritev pristojne poročevalske enote upoštevajo ustrezne mednarodne standarde, med njimi v prvi vrsti standarda ISO 2789 in ISO 11260, ki vključujeta natančne opredelitve posameznih statističnih spremenljivk ter možne načine uporabe in predstavitve statističnih podatkov o knjižnicah.

5. člen

(zakonske osnove)

V skladu z Zakonom o knjižničarstvu (Uradni list RS, št. 87/01, 96/2002 – ZUIJK in 92/2015; 33. člen, 37. člen, 39d. člen in 66. člen) na nacionalni ravni spremlja delovanje knjižnic in zbira statistične ter druge podatke o knjižnicah Narodna in univerzitetna knjižnica. Nalogo vključuje tudi Sklep o ustanovitvi javnega zavoda Narodna in univerzitetna knjižnica (Uradni list RS, št. 46/03, 85/08 in 30/19) v 7. členu.

Pri načrtovanju, izvajanju ter razvoju dejavnosti na področju knjižnične statistike se Narodna in univerzitetna knjižnica opira na določila Zakona o državni statistiki (Uradni list RS, št. 45/95 in 9/01) ter letnih in srednjeročnih programov statističnih raziskovanj na področju slovenske državne statistike. Upošteva tudi strokovna navodila iz 21. člena Zakona o državni statistiki, s katerimi se na ravni države določa način ravnanja za izvršitev predpisanih obveznosti poročevalskih enot, opredeljenih z zakonom oziroma s programom statističnih raziskovanj.

6. člen

(poročevalske enote)

Poročevalska enota za posredovanje podatkov o delu knjižnice je v skladu s tem pravilnikom:

- knjižnica samostojna pravna oseba,
- organizacijska enota pravne osebe, ki izvaja knjižnično dejavnost, ali
- organizacijska enota pravne osebe oziroma njen del, ki izvaja knjižnično dejavnost, potrebno za izvajanje javne službe na področju vzgoje in izobraževanja.

7. člen

(načrt statističnih raziskovanj)

Za izvajanje zakonsko določenih nalog in pristojnosti na področju knjižnične statistike sprejme Narodna in univerzitetna knjižnica letni načrt statističnih raziskovanj. Načrt statističnih raziskovanj je sestavni del letnega programa dela knjižnice in se objavi na spletni strani Narodne in univerzitetne knjižnice najkasneje do 15. decembra tekočega leta za prihodnje koledarsko leto.

Načrt statističnih raziskovanj določa dejavnosti in opravila Narodne in univerzitetne knjižnice pri zbiranju, preverjanju, obdelavi, analizi ter prikazu (predstavitvi) podatkov o knjižnicah in njihov časovni razpored.

8. člen

(načela zbiranja podatkov)

Zbiranje statističnih podatkov o delu knjižnic je strokovno neodvisna dejavnost, ki jo izvaja Narodna in univerzitetna knjižnica za vse vrste knjižnic, in sicer po temeljnih načelih statistike:

- nevtralnost;
- objektivnost;
- strokovna neodvisnost;
- racionalnost;
- preglednost.

Kakovost statističnih podatkov Narodna in univerzitetna knjižnica zagotavlja z ustrežno metodologijo njihovega zbiranja, zanesljivim merskim instrumentom (statističnim vprašalnikom) ter obveščanjem in usposabljanjem zaposlenih v knjižnicah, ki v imenu poročevalskih enot posredujejo podatke.

Z uporabo in razvojem spletne aplikacije za zbiranje, obdelavo in prikazovanje statističnih podatkov (BibSiSt) Narodna in univerzitetna knjižnica zagotavlja racionalnost postopkov in možnost nadaljnje uporabe zbranih podatkov.

9. člen

(frekvenca zbiranja podatkov)

Narodna in univerzitetna knjižnica izvaja statistične meritve nacionalne, splošnih, visokošolskih ter specialnih knjižnic praviloma vsako leto. Poročevalsko obdobje je v primeru navedenih knjižnic koledarsko leto, to je obdobje od 1. januarja do 31. decembra. Meritve praviloma potekajo od 1. do 15. marca v koledarskem letu po zaključenem poročevalskem obdobju.

Meritve šolskih knjižnic izvaja Narodna in univerzitetna knjižnica praviloma vsaka tri leta. Poročevalsko obdobje je v primeru navedenih knjižnic koledarsko leto, to je obdobje od 1. januarja do 31. decembra. Meritve praviloma potekajo od 1. do 15. marca v koledarskem letu po zaključenem poročevalskem obdobju.

10. člen

(vsebina statističnega vprašalnika)

Statistične vprašalnike o delu knjižnic Narodna in univerzitetna knjižnica oblikuje na podlagi slovenskih in mednarodnih strokovnih priporočil in standardov ter veljavnih predpisov.

Obseg in vrsto podatkov določa v skladu z mednarodnimi standardi ISO s področja knjižnične dejavnosti, v prvi vrsti v skladu s standardoma ISO 2789 in ISO 11620, standardi ISBD ter zahtevami oziroma predlogi slovenskega (SURS) in evropskega (EUROSTAT) statističnega urada.

S statističnimi vprašalniki o delu knjižnic Narodna in univerzitetna knjižnica zbira naslednje vsebinske sklope podatkov:

- podatki o knjižnici in organizaciji njene knjižnične dejavnosti,
- vrsta, obseg ter dostopnost informacijskih virov, to je knjižnične zbirke in drugega knjižničnega gradiva,
- uporaba knjižnice in uporabniki,
- prostor in oprema knjižnice,
- storitve knjižnice,
- prihodki in odhodki knjižnice,
- knjižnični delavci,
- drugo (npr. podatki o novih storitvah, prostorih, projektih ipd.).

11. člen

(izvedba statističnih meritev)

Statistične meritve izvaja Narodna in univerzitetna knjižnica v skladu z letnim načrtom statističnih raziskovanj.

V času izvajanja statističnih meritev je poročevalskim enotam omogočen neposreden vnos podatkov v spletnem okolju BibSiSt. Narodna in univerzitetna knjižnica del podatkov pridobi iz nacionalnega vzajemnega bibliografskega sistema.

Poročevalske enote so predhodno seznanjene z definicijami posameznih statističnih spremenljivk in z metodološkimi navodili za izpolnjevanje vprašalnika. Pri pripravi in vnosu podatkov lahko kot pomoč pri reševanju morebitnih težav uporabijo na spletni strani BibSiSt objavljene odgovore na pogosto zastavljena vprašanja.

V času statističnih meritev Narodna in univerzitetna knjižnica zagotavlja poročevalskim enotam pomoč tako glede vsebinskih vprašanj kot tudi glede morebitnih težav z vnosom podatkov oziroma z dostopanjem do statističnega vprašalnika.

12. člen

(odgovornosti poročevalskih enot)

Poročevalske enote, ki morajo v skladu z Zakonom o knjižničarstvu in načrtom statističnih raziskovanj iz 7. člena tega pravilnika poročati o delu knjižnice, so odgovorne za točnost in pravilnost posredovanih podatkov. Narodni in univerzitetni knjižnici morajo pravočasno ter na predpisan način posredovati popolne in pravilne podatke.

Če posredovani podatki niso pravilni oziroma popolni, jih mora poročevalska enota popraviti in dopolniti v skladu z navodili Narodne in univerzitetne knjižnice.

13. člen

(preverjanje in popravki podatkov)

Preverjanje in popravljanje podatkov, ki jih posredujejo poročevalske enote, opravlja Narodna in univerzitetna knjižnica v obdobju statističnih meritev, v času obdelave statističnih podatkov in v času njihove objave.

V primeru, ko Narodna in univerzitetna knjižnica ugotovi napako v posredovanih podatkih v času statističnih meritev ali v času obdelave podatkov, pozove poročevalsko enoto, da napako odpravi. Pravilen podatek v statistični vprašalnik vnese poročevalska enota oziroma izjemoma Narodna in univerzitetna knjižnica v soglasju s poročevalsko enoto.

V primeru, ko Narodna in univerzitetna knjižnica ali poročevalska enota ugotovi napako v posredovanih podatkih po tem, ko so statistični podatki že javno objavljeni na spletni strani Narodne in univerzitetne knjižnice, Narodna in univerzitetna knjižnica ravna v skladu s pomembnostjo napake. Popravek napačnega podatka Narodna in univerzitetna knjižnica v primeru nebistvene napake zabeleži v opombo pod objavljene statistične podatke. V primeru bistvene napake, to je napake, ki bistveno spremeni razumevanje statističnih podatkov, Narodna in univerzitetna knjižnica na podlagi pisne zahteve poročevalske enote popravek vnese neposredno v zbirko statističnih podatkov in nanj opozori tudi z opombo.

14. člen

(objava podatkov)

Statistični podatki o delu knjižnic se za preteklo poročevalsko obdobje objavijo na spletni strani Narodne in univerzitetne knjižnice najkasneje v mesecu juliju tekočega leta.

15. člen

(dostopnost in uporaba podatkov)

Statistični podatki o delovanju knjižnic so javno dostopni.

Uporabniki statističnih podatkov iz prvega odstavka tega člena morajo pri njihovi uporabi navesti vir.

16. člen

(hranjenje podatkov)

Podatke, zbrane s statističnimi meritvami knjižnic, hrani Narodna in univerzitetna knjižnica v skladu s standardi in na sodoben način, ki omogoča njihovo posredovanje in prikazovanje v predvideni obliki. Podatke iz prejšnjega odstavka hrani Narodna in univerzitetna knjižnica trajno v obliki, v kateri je mogoče identificirati poročevalsko enoto, na katero se podatki nanašajo.

Narodna in univerzitetna knjižnica ima zagotovljeno programsko in strojno opremo za dolgoročno varno hrambo gradiva v digitalni obliki, s čimer se zagotavlja dolgoročna ohranitev vsebine zbranih podatkov statističnih meritev.

17. člen

(veljavnost pravilnika)

Ta pravilnik stopi v veljavo z dnem sprejetja. Objavi se na spletni strani Narodne in univerzitetne knjižnice.

Viljem Leban,
ravnatelj

